NATUURONTWIKKELINGSPROJECT STAPSTEEN 'T ZWANENBROEKJE

Natuurgebied 't Zwanenbroekje

Ecologische verbindingen in de Ooijpolder

Stapsteen 't Zwanenbroekje is een particulier initiatief, ongeveer vijftien jaar geleden gestart, waarbij landbouwgronden worden omgezet in natuur. De overheid wil natuurbeheer door particulieren stimuleren. 't Zwanenbroekje is hiervan een voorbeeld. Bij de inrichting van het gebied wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke variatie passend bij het landschap, zodat zoveel mogelijk planten en dieren zich er thuis kunnen voelen. Het gebied vormt een stapsteen in de ecologische verbindingszone door de Ooijpolder tussen de stuwwal bij Ubbergen en de uiterwaarden langs de rivier de Waal. 't Zwanenbroekje werkt samen met het IVN, vereniging voor natuur- en milieueducatie, afdeling Rijk van Nijmegen.

Nieuwsbrief nummer 14 **september 2011**

Uit de Gelderlander:

Grote boterbloem terug na 123 jaar

zaterdag 13 augustus 2011 | 07:16 | Laatst bijgewerkt op: zaterdag 13 augustus 2011 | 07:16

Tekstgrootte

De grote boterbloem (Ranunculus acris).

PERSINGEN - Voor het eerst sinds 1888 is de grote boterbloem weer waargenomen in de Ooijpolder. De schat is aangetroffen in natuurgebied het Zwanenbroekje, een particulier terrein tussen Ubbergen en Persingen. De eigenaar heeft er de afgelopen jaren een riet- en moerasgebied ingericht waardoor de grote boterbloem zich blijkbaar thuis is gaan voelen. De soort is vrijwel helemaal uit het rivierengebied verdwenen vanwege verdroging. Bij de inrichting is hij bijgestaan door stichting ARK, Vogelbescherming en IVN. Het nieuwe moeras heeft ook al diverse vogelsoorten naar Persingen gelokt, zoals grutto's, lepelaars en rietzangers. 'Zelfs de enige snor van de Gelderse Poort had hier dit jaar zijn territorium', aldus de website van stichting Ark.

Minne Feenstra en Gijs Kurstjens vonden 30 planten in het nieuwe rietmoeras. Verder vonden zij nog Schildereprijs, Kleine watereppe, Gevleugeld hertshooi, Egelboterbloem en Kleine Egelskop.

Vorig jaar is ook een bijzondere libellensoort, de Tengere Grasjuffer, in ’t Zwanenbroekje gevonden. Nu is deze ook gesignaleerd in het -pas afgelopen winter- aangelegde deel van de verbinding naar de Groenlanden. Een bewijs dat verbindingszones werken! Langs een van de boerenlandpaden werd ook de Moerassprinkhaan gevonden, die tot nu toe alleen in de Millingerwaard voorkwam.

In de Millingerwaard is de Zwarte Ooievaar waargenomen. Let op de door bevers afgeknaagde stam, waar hij op staat, hoog in de boom, resultaat van het hoge water afgelopen winter. De Zwarte Ooievaar was het symbool van het plan waarin in de jaren negentig de natuurontwikkeling langs de rivieren werd voorgesteld. Gehoopt wordt dat hij zal gaan broeden.

Een hoogtepunt: bezoek van de Natuurontdekkersclub

De Natuurontdekkersclub is een natuurclub voor kinderen van verschillende leeftijden. Al haar programma’s zijn op locatie: leren over natuur in de natuur. Van speels bij de jongste kinderen tot best serieus bij de oudere groepen. In de winterperiode komen zij werken op ’t Zwanenbroekje. Dit jaar werd er voor het eerst een zomerkamp georganiseerd. Eind augustus kwamen de kinderen met kano’s vanaf het Wylerbergmeer naar ons toe. Het uitzicht vanuit de vogelkijkhut werd vrijgemaakt, het aantal soorten planten per perceel werd geteld en het verschil in waterbeestjes tussen de kleine beek en de nieuwe poel vergeleken. Een prachtige zomerdag. Wij hebben met de kinderen genoten. Zie de foto’s.

Aan het eind van de vakantie ontvingen wij de werkgroep die voor de Groesbeekse natuur de handen uit de mouwen steekt, een beleggersclub, een skiclub en de Vrijwilligersadviesraad van Landschapsbeheer Gelderland.

Gezinsuitbreidingen

1. Gijs, zoon van Ganzenbloem van Loevenstein en Moby van ‘t Zwanenbroekje, geboren 18 juli 2011

2. Vrijdag 29 juli berichtte Peter Eekelder ons het volgende: “Gisteravond weer eens bij de beverburcht wezen kijken. In het begin hoorden we alleen iets in het riet wat op knagen leek, maar we zagen niets. Maar plots zwom er een jonge bever langs de rietkraag. Die bleef daar een tijdje rondhangen en verdween toen weer in het riet. Het lijkt er dus op dat de bevers daar succesvol zijn met het jongen grootbrengen. Tijd voor beschuit met muisjes!”

3. Op maandag 19 september troffen we tot onze verrassing nog een kalf aan, een zoon van Goudhaantje van Beuningen. Vader is Ruby of Junior. Dat moet nog worden uitgezocht.

Let op!! Zaterdag 1 oktober: Publieksexcursie in het Bronnenbos en 't Zwanenbroekje
Gidsen van de we werkgroep Excursies van het IVN, Rijk van Nijmegen, leiden u door deze normaal niet toegankelijke gebieden. Plaats van samenkomst: het voormalige dorpshuis aan de Kasteelselaan in Ubbergen. Aanvang 10.00 uur; eindtijd goed 12.00 uur.

Actie: kom over de brug

Het heeft even geduurd maar nu is de brug over de Grote Beek voor onze Rode Geuzen toch klaar; de initialen of namen van de sponsors staan op koperen plaatjes vermeld.

Jacobskruiskruid

Een van de vele kruiden, die op 't Zwanenbroekje groeien, is het Jacobskruiskruid. Een mooie inheemse plant, die voor veel dieren een belangrijke bron van voedsel is. Wel 150 soorten insecten halen er nectar of stuifmeel vanaf. De larven van wel 30 soorten leven op de plant. De zwart met geel gestreepte rupsen van de Sint-Jacobsvlinder slaan de gifstoffen, die in de plant zitten, op in hun lichaam en zijn daarmee oneetbaar voor hun meeste vijanden.

het Jacobskruiskruid

de zebrarupsen van de Sint-Jacobsvlinder

de Sint-Jacobsvlinder

Als dieren zoals paarden en runderen het kruid binnen krijgen worden de gifstoffen uit het bloed gehaald en in de lever opgeslagen.. De lever kan het gif niet afbreken en het hoopt zich dus op. Uiteindelijk kan dit tot de dood van het dier leiden. In verse vorm in de wei laten de

dieren de plant staan. De laatste tijd is er veel te doen over het Jacobskruiskruid. De gifstoffen blijven namelijk ook in gedroogde vorm onverminderd werkzaam. In hooi is het kruid daarom gevaarlijk omdat de dieren het dan niet mee herkennen.
Een enkele plant produceert 50 tot 200 duizend zaden. Deze verspreiden zich in augustus. Dat gebeurt vooral door de wind. De pluizen waaien honderden meters ver maar het zaad is er dan al uit. Het meeste zaad komt niet verder dan 5 meter vanaf de plant. Op 25 meter is het effect verwaarloosbaar. In een dichte grasmat kan het zaad niet ontkiemen. Wel op bijvoorbeeld door overbegrazing gestoorde, open plekken. Op ’t Zwanenbroekje wordt de grasmat ’s winters als er veel water op het land staat vertrapt door de runderen. Dat biedt dus groeikansen voor het Jacobskruiskruid. Op zich hoeft dat geen probleem te zijn tenzij het gras ook gemaaid wordt en als hooi benut. Alleen aan de oostgrens grenst het gebied aan weidegrond. Deze buurman kan gevrijwaard worden door in een strook van 50 meter het Jacobskruiskruid te verwijderen. (bron: Vlinderstichting)

Nieuwe website over het landschap op de oostflank van Nijmegen

Op zaterdag 10 september vierde de Ploegdriever, vereniging voor landschapsbeheer, haar tienjarig bestaan met een symposium in het prachtige nieuwe schoolgebouw van de havo Notre Dame in Ubbergen. Een zeer geslaagde dag. Met tevredenheid werd terug gekeken op alles wat de laatste jaren, dank zij de inzet en samenwerking van betrokken organisaties, rond Groesbeek, in de Duffelt en in de Ooijpolder tot stand is gebracht. In vier workshops werden zaken onderzocht die de komende jaren de aandacht gaan vragen zoals: hoe om te gaan met de behoeften van recreanten , alternatieve bronnen van financiering nu de overheid zich terug trekt.
Om de samenwerking van alle organisaties die zich met het landschap bezighouden te intensiveren is een website gelanceerd, waarop deze organisaties zich presenteren met een tekst en een kort filmpje. Iedereen kan ook deelnemen aan een forum waarop nieuws is te vinden, vragen worden gesteld en discussies gevoerd. Ga naar www.landschapvaniedereen.nl en klik op het icoontje van de organisatie die je belangstelling heeft. Achter het logo van IVN vind je informatie over de afdeling Rijk van Nijmegen en een kort filmpje opgenomen in ’t Zwanenbroekje.

Studenten

Drie studenten van de *Hogere Agrarische School in Den Bosch* begonnen in maart met een praktikum inventarisatie. Het is de bedoeling de planten in de graslanden te onderzoeken in vaste gebiedjes (kwadranten). Door in volgende jaren dezelfde gebiedjes te kiezen kan de ontwikkeling van de vegetatie gevolgd worden.
Eén leerling van een MBO-opleiding van Helicon in Velp loopt een aantal weken stage bij ons.

juni: sommige mensen zijn wel erg begerig om ’t Zwanenbroekje te bezoeken.

“Wilgeroosjes wiegen in de wind.

Niemand weet waarom; alleen een kind

Ziet de hemel nu de aarde kussen.

En ervaart door beide zich bemind.”

Victor Westhoff

Victor Westhoff , 1916-2001, heeft enorm veel bijgedragen aan de kennis van de natuur en aan de ideeen over natuurbeheer. Zijn studie naar plantengemeenschappen, een nieuw vakgebied, maakte duidelijk wat de invloed is van de omgeving op de plantengroei. Tegenover de heersende opvatting dat je de natuur haar gang moet laten gaan (non-interventie) stelde Westhoff het begrip *halfnatuurlijke landschappen*: men kan de natuur verrijken door handelend op te treden en met haar samen te werken. Zo zijn de meeste natuurlandschappen in Nederland ontstaan. ’t Zwanenbroekje kan men zien als een voorbeeld van dit begrip. Reeds in 1953 opperde Westhoff de mogelijkheid om elanden en oerossen in te zetten bij het beheer van natuurgebieden. Hij overleed tien jaar geleden in maart 2001. Als eerbetoon vindt jaarlijks aan de Radboud universiteit in Nijmegen de Victor Westhofflezing plaats. Dit jaar ging het over nieuwe wegen voor natuur. Spreker was Guido van Woerkom, directeur van de ANWB.

Bron: De natuur als bondgenoot; de wereld van Heimans en Thijsse in historisch perspectief, Zeist 2007. Dit door de KNNV en het IVN uitgegeven boek beschrijft het ontstaan en ontwikkeling van de natuurbescherming in Nederland. Zeer lezenswaardig!

“ ’t Zwanenbroekje is onderdeel van een landelijk en zelfs wereldwijd natuurnetwerk”

Algemene informatie:

Een bezoek aan ’t Zwanenbroekje?

Interesse in een informatiefolder en/of de nieuwsbrief? j.h.swarte@hetnet.nl

Een eenmalige of periodieke donatie aan ’t Zwanenbroekje?

Rekeningnummer 1279.60.724 ten name van stichting Vrienden van ’t Zwanenbroekje,

Rabobank Rijk van Nijmegen.